

Opintojen aikainen työssäkäynti – ongelma vai mahdollisuus ammattikorkeakouluopinnoissa?

EUROSTUDENT VI –tutkimuksen artikkelisarja

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:10

Liisa Vanhanen-Nuutinen, Juhani Saari,
Hannu Kotila ja Kimmo Mäki

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:10

Opintojen aikainen työssäkäynti – ongelma vai mahdollisuus ammattikorkeakouluopinnoissa?

Eurostudent VI -tutkimuksen artikkelisarja

Liisa Vanhanen-Nuutinen, Juhani Saari, Hannu Kotila ja Kimmo Mäki

Opetus- ja kulttuuriministeriö

ISBN PDF: 978-952-263-556-3-

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto, Teija Metsänperä

Helsinki 2018

Kuvailulehti

Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		huhtikuu 2018
Tekijät	Vanhanen-Nuutinen, Liisa; Saari, Juhani; Kotila, Hannu & Mäki, Kimmo, Toimittaja Pekka Syrjänen, opetus- ja kulttuuriministeriö		
Julkaisun nimi	Opintojen aikainen työssäkäynti – ongelma vai mahdollisuus ammattikorkeakouluopinnoissa? Eurostudent VI -tutkimuksen artikkelisarja		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:10		
Diaarinumero	55/240/2015	Teema	koulutus
ISBN PDF	978-952-263-556-3	ISSN PDF	1799-0351
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-556-3		
Sivumäärä	32	Kieli	suomi
Asiasanat	korkeakoulutus, opiskelu, työssäkäynti		
Tiivistelmä	<p>EUROSTUDENT VI -tutkimus toteutettiin Suomessa internetkyselynä otokseen valikoituneille 24 000 korkeakouluopiskelijalle keväällä 2016. Tutkimus on osa kansainvälistä EUROSTUDENT-hanketta, jota vetää DZHW – German Centre for Higher Education Research and Science Studies, ja jota rahoittaa Euroopan unioni Erasmus + -ohjelmasta. Tutkimushankkeesta vastaa Suomessa opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto, tiedonkeruusta ja aineistojen käsittelystä Tilastokeskus.</p> <p>Uusimman EUROSTUDENT-tutkimuksen tuloksia on tarkoitus saada aiempaa paremmin kansalliseen käyttöön osana pääministeri Sipilän hallituksen korkeakoulutuksen kehittämisen kärkihanketta. Tästä syystä opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi keväällä 2016 artikkeliehdotuksia korkeakoulututkijoilta EUROSTUDENT-aineistosta. Käsillä oleva artikkeli on kahdeksas EUROSTUDENT VI -artikkelisarjassa julkaistava tutkimus.</p> <p>Vanhanen-Nuutisen, Saaren, Kotilan ja Mäen artikkelissa tarkastellaan ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemuksia opintojen aikaisesta työssäkäynnistään. Työtuntien määrällä ja työtehtävien laadulla on merkitystä ammattikorkeakouluopintojen etenemiselle ja opiskelumotivaatiolle. Yli 15 työtuntia viikossa vaikuttaa opintojen etenemiseen eri tavoin riippuen työn laadusta ja kuinka hyvin se vastaa opiskeltavaa alaa. Vaativat työtehtävät lisäävät opintojen motivoivuutta, mutta näyttäisivät myös lisäävän viikkotuntien määrää ja työstä koettua stressiä. Suuri tuntimäärä alaa huonosti vastaavassa työssä voi puolestaan heikentää motivaatiota ja siten hidastaa opintoja. Työn ja opiskelun synergia parantavat oppimista ja motivaatiota opinnoissa. Korkeakoulun hyvät työelämäkäytännöt lisäävät ennen kaikkea työssä opitun soveltamisen tuomia synergiaetuja. Hyvät työelämäkäytännöt myös helpottavat opiskelijan kokemusta stressistä, kehittävät ajanhallintaa ja siten parantavat myös opiskelijoiden opiskelutytytyväisyyttä ja hyvinvointia.</p>		
Kustantaja	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet	april 2018	
Författare	Vanhanen-Nuutinen, Liisa; Saari, Juhani; Kotila, Hannu & Mäki, Kimmo. Redaktör Pekka Syrjänen, undervisnings- och kulturministeriet		
Publikationens titel	Arbete vid sidan av studier – ett problem eller en möjlighet för yrkeshögskolestuderanden?		
Publikationsseriens namn och nummer	Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2018:10		
Diarienummer	55/240/2015	Tema	Utbildning
ISBN PDF	978-952-263-556-3	ISSN PDF	1799-0351
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-556-3		
Sidantal	32	Språk	finska
Nyckelord	högskoleutbildning, studier, arbetande		
Referat	<p>Undersökningen EUROSTUDENT VI genomfördes i Finland som en webbenkät riktad till urvalet av 24 000 högskolestuderande våren 2016. Undersökningen utgör en del av det internationella projektet EUROSTUDENT som leds av DZHW – German Centre for Higher Education Research and Science Studies och som finansieras av Europeiska unionens program Erasmus +. I Finland ansvarar undervisnings- och kulturministeriets högskole- och vetenskapspolitiska avdelning för forskningsprojektet, medan Statistikcentralen ansvarar för insamlingen av information och hanteringen av materialet.</p> <p>Avsikten är att bättre än tidigare kunna använda resultaten för den nya EUROSTUDENT-undersökningen nationellt som en del av statsminister Sipiläs regerings spetsprojekt kring utvecklingen av högskoleutbildningen. Våren 2016 begärde undervisnings- och kulturministeriet i detta syfte förslag till artiklar om EUROSTUDENT-materialet. Begäran riktades till högskoleforskare. Denna artikel är den åttonde i artikelserien EUROSTUDENT VI.</p> <p>I Vanhanen-Nuutinen, Saaris, Kotilas och Mäkis artikel behandlar högskolestuderandes erfarenheter av att arbeta under studietiden. Antalet arbetstimmar och arbetsuppgifternas kvalitet påverkar studiemotivationen och hur yrkeshögskolestudierna framskrider. Mer än 15 arbetstimmar per vecka påverkar studietakten på olika sätt beroende på arbetets kvalitet och hur väl arbetet motsvarar studieämnet. Krävande arbetsuppgifter ökar studiemotivationen, men verkar även öka antalet veckotimmar och nivån av arbetsstress. Ett stort antal arbetstimmar i ett arbete som dåligt motsvarar studieämnet kan däremot försvaga motivationen och således bromsa upp studietakten. Synergier mellan arbete och studier förbättrar inläringen och studiemotivationen. God arbetslivspraxis vid högskolorna ökar framför allt synergifördelarna som förmågan att tillämpa det som man lärt sig i arbetslivet medför. God arbetslivspraxis minskar även den stress studerande upplever, utvecklar studerandens tidsanvändning och förbättrar således även studerandens nöjdhet med studierna och deras välbefinnande under studietiden.</p>		
Förläggare	Undervisnings- och kulturministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Education and Culture		April 2018
Authors	Vanhanen-Nuutinen, Liisa; Saari, Juhani; Kotila, Hannu & Mäki, Kimmo. Editor Pekka Syrjänen, Ministry of Education and Culture		
Title of publication	Employment during studies – problem or opportunity in university of applied sciences studies		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2018:10		
Register number	55/240/2015	Subject	Education
ISBN PDF	978-952-263-556-3	ISSN (PDF)	1799-0351
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-556-3		
Pages	32	Language	Finnish
Keywords	higher education, studies, employment		
<p>Abstract</p> <p>The EUROSTUDENT VI survey was conducted in Finland in spring 2016 using an online questionnaire sent to a sample of 24,000 higher education students. The survey was part of the international EUROSTUDENT project led by the DZHW - German Centre for Higher Education Research and Science Studies and funded by the European Union under the Erasmus + programme. In Finland, the research project is coordinated by the Ministry of Education and Culture's Department for Higher Education and Science Policy, while the collection and processing of data is handled by Statistics Finland.</p> <p>As part of the key project on developing higher education of Prime Minister Sipilä's Government, the latest EUROSTUDENT survey results are to be used more efficiently at the national level. Consequently, in spring 2016, the Ministry of Education and Culture requested higher education researchers to submit proposals for articles on various EUROSTUDENT data. This article is the eighth report published in the EUROSTUDENT VI article series.</p> <p>The article authored by Vanhanen-Nuutinen, Saari, Kotila and Mäki examines the experiences of students at universities of applied sciences (UAS) who are employed during their studies. The number of working hours and the nature of work have an impact on progress in UAS studies and students's motivation. The impact of working more than 15 hours a week varies, depending on the nature of the work and how closely it relates to the student's field of study. Even though demanding jobs enhance the motivation to study, they also seem to increase the number of weekly hours and feeling of stress from working. A high number of hours performing work that has little to do with the student's fields of study can decrease motivation, thus slowing their study progress. A synergy between work and study enhances learning and study motivation. Proper working life practices in higher education institutions increase, above all, synergy benefits derived from applying the knowledge and skills learned on the job. These working life practices also alleviate the stress experienced by students, develop time management skills and, in turn, improve the study satisfaction and well-being of students.</p>			
Publisher	Ministry of Education and Culture, Finland		
Distributed by/ publication sales	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

Tiivistelmä	9
1 Johdanto	11
2 Työ ja oppiminen korkeakoulutuksessa	13
3 Tutkimuksen aineistot ja analyysien toteuttaminen	15
4 Tulokset	19
4.1 Opintojen aikainen työssäkäynti.....	19
4.2 Opintojen aikaisen työssäkäynnin merkitys.....	21
4.3 Työssäkäynnin määrä ja alavastaavuus suhteessa opintojen etenemiseen.....	23
5 Pohdinta ja johtopäätökset	25
Lähteet	27
Sammanfattning	29
Abstract	31

TIIVISTELMÄ

Noin puolet ammattikorkeakouluopiskelijoista tekee säännöllisesti työtä opintojen aikana. Työssäkäynnin syyt ovat ensisijaisesti taloudelliset, mutta myös työkokemuksen hankkiminen ja työllistymisen varmistaminen opintojen jälkeen motivoivat opiskelijoita. Aiemmissa opinnoissa tai työssä hankittua osaamista tunnustetaan ja tunnustetaan osaksi opintoja, mutta vähemmän on kiinnitetty huomiota opintojen aikaisen työn hyödyntämiseen opinnoissa itsessään.

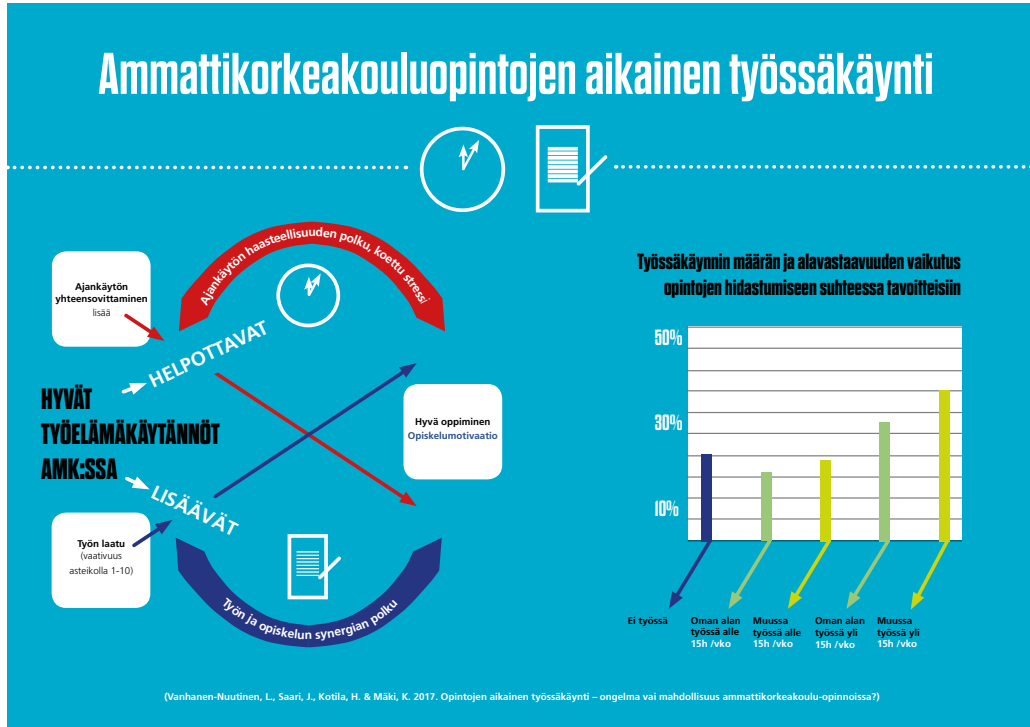
Artikkelissa tarkastellaan ammattikorkeakouluopiskelijoiden opintojen aikaista työssäkäyntiä kahden tutkimusaineiston avulla: EUROSTUDENT VI ja Opiskelijabarometri 2014–2015. EUROSTUDENT VI -aineistosta kuvataan ilmiön nykytilaa ja muutosta, Opiskelijabarometrin aineiston perusteella testataan mallinnusta työn merkityksestä opinnoissa. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat opintojen aikana työtä tekevät ammattikorkeakouluopiskelijat.

Työtuntien määrällä ja työtehtävien laadulla on merkitystä ammattikorkeakouluopintojen etenemiselle ja opiskelumotivaatiolle. Yli puolet opiskelijoista arvioi työn vastaavan läheisesti tai melko läheisesti sitä alaa, mihin opinnot suuntautuvat. Yli 15 työtuntia viikossa vaikuttaa opintojen etenemiseen eri tavoin riippuen työn laadusta ja kuinka hyvin se vastaa opiskeltavaa alaa. Vaativat työtehtävät lisäävät opintojen motivoivuutta, mutta näyttäisivät myös lisäävän viikkotuntien määrää ja työstä koettua stressiä. Suuri tuntimäärä alaa huonosti vastaavassa työssä voi puolestaan heikentää motivaatiota ja siten hidastaa opintoja.

Työn ja opiskelun synergia parantavat oppimista ja motivaatiota ammattikorkeakouluopinnoissa. Korkeakoulun hyvät työelämäkäytännöt lisäävät ennen kaikkea työssä opitun soveltamisen tuomia synergiaetuja. Hyvät työelämäkäytännöt myös helpottavat opiskelijan kokemusta stressistä, kehittävät ajanhallintaa ja siten parantavat myös opiskelijoiden opiskelutyytyväisyyttä ja hyvinvointia.

Opiskelijan osallistuminen työelämään koulutuksen aikana on opetuksen kehittämisessä nykyistä paremmin hyödynnettävissä oleva mahdollisuus. Sopivasti mitoitettu ja erityisesti opiskeltavaa alaa vastaava työ näyttäisi edistävän sekä välillisesti että välittömästi oppimista ja opintojen etenemistä.

Ammattikorkeakouluopintojen aikainen työssäkäynti

1 Johdanto

Korkeakouluopiskelijoiden työssäkäyntiä on yleensä pidetty opintoja viivästyttävänä tekijänä. Aiheesta on myös pitkään käyty kansallista keskustelua. Työssäkäyntiä on selitetty sillä, että opiskelijat tekevät valintoja opintotukeen liittyvien kannustimien ja rajoitteiden puitteissa. (Karhunen, Määttä & Uusitalo 2016.) Mutta myös työkokemuksen hankkiminen ja työelämään kiinnittyminen opintojen aikana motivoivat opiskelijoita työssäkäyntiin (Vanttaja 2012).

Opintojen aikainen työssäkäynti voi yhtäältä olla seurausta opintotuen reaalisesta heikkenemisestä Suomessa, mutta se voi olla myös merkittävä urasuunnittelun muoto. Oli opintojen aikaisen työssäkäynnin taustalla sitten taloudellinen pakko tai ei, tarjoaa se mainion areenan kokemukselliselle oppimiselle. Opintojen edetessä myös pätkä- ja osa-aikatöiden laatu kehittyy muistuttamaan korkeakoulutasoisia työtehtäviä. Tämä puolestaan tarjoaa tiedon ja taidon soveltamisareenan opiskelijalle. Aikaisemmat tutkimustulokset kuitenkin osoittavat, että opetuksessa ei vielä juurikaan hyödynnetä tai kannusteta opiskelijoita soveltamaan opintojen aikaisissa työtehtävissä oppimiaan asioita teoreettisissa opinnoissa (Vanhanen-Nuutinen, Kotila & Mäki 2016).

Työskentely oman koulutusalan työtehtävissä mahdollistaa inhimillisen pääoman kasvatamisen niiden taitojen osalta, joita korkeakoulutuksessa ei voi suoraan oppia (Karhunen 2015, 57). Se näyttäisi olevan merkityksellistä myös myöhemmän työuran kannalta. Kahden viimeisen opiskeluvuoden aikainen ja omaan koulutusalaan liittyvä työkokemus auttaa vastavalmistuneita siirtymään opinnoista työelämään. Siirtymistä työelämään voitaisiinkin tukea luomalla mahdollisuuksia oman alan työharjoitteluun osana opintokokonaisuutta ennen valmistumista korkeakoulusta. (Karhunen, Hynninen & Pehkonen 2012.)

Työkokemuksen kautta opittavat taidot voivat olla myös luonteeltaan työelämän metataitoja, joita voi oppia missä tahansa työtehtävissä (Tuononen, Parpala, Haarala-Muhonen & Lindblom-Yläne 2016). Tätä kautta on perusteltavissa työskentely myös muun kuin opiskeltavan alan työtehtävissä. Kyse on siitä, mitkä opetuksen ja korkeakoulutuksen käytännöt tukevat samanaikaisesti sekä opintojen etenemistä että opiskelijan opintojen aikaista työssäkäyntiä sekä miten työssäkäynti ja opiskelu saadaan palvelemaan toisiaan. Toisaal-

ta korkeakoulut joutuvat kehittämään prosesseja ja työkaluja, joilla voitaisiin varmistaa opiskelu ja valmistuminen opintojen aikaisesta työssäkäynnistä riippumatta.

Siinä missä opiskelijoiden työssäkäyntiä on tutkittu tähän mennessä suhteellisen paljon, opiskelijoiden kokemuksia opintojen aikaisen työn hyödyntämisestä on tutkittu toistaiseksi vain vähän. Jotta saataisiin selville, miten ammattikorkeakouluissa voidaan tukea opiskelijoiden opintojen aikaista työssäkäyntiä, ja toisaalta saadaan työssäkäynti tukemaan korkeakouluopintoja, lähdemme tässä tutkimuksessa tuottamaan lisätietoa ilmiöstä tarkastelemalla ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemuksia työssäkäynnistään rakenneyhtälömallin avulla. Mitattavan ilmiön yhteyttä selvitetään opiskelun eri tekijöihin: opetus, ohjaus, motivaatio, stressi, opintojen viivästyminen ja keskeytyminen sekä työkokemuksen hyödyntäminen ja työssäolo. Tässä tutkimuksessa kiinnostuksen kohteina ovat opintojen ohessa työssä käyvien korkeakouluopiskelijoiden kokemukset, mutta erityisesti ne työssä käyvät opiskelijat, jotka etenevät oman arvionsa mukaan opinnoissaan normaalisti. Rakenneyhtälömallissa käytetty mittari, josta jatkossa käytämme nimitystä Työn opinnollistamisen -mittari, sisällytettiin osaksi Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiön toteuttamaa korkeakouluopiskelijoiden seurantatutkimusta.

Tutkimuksessa hyödynnetään kahta tutkimusaineistoa: EUROSTUDENT VI ja Opiskelijabarometri 2014–2015. EUROSTUDENT VI -aineistosta kuvataan ilmiön nykytilaa ja muutosta, Opiskelijabarometrin aineiston perusteella testataan mallinnusta työssäkäynnin merkityksestä opinnoissa. Tutkimuksen luotettavuuden arviointia on esitetty luvuissa 3, 4 ja 5 tutkimuksen aineiston, mallin kehittämisen ja tulosten tarkastelun yhteydessä. Artikkelin lopussa pohdimme, miten tuloksia voidaan hyödyntää korkeakoulupedagogisessa kehittämistyössä ja ohjauksessa.

2 Työ ja oppiminen korkeakoulutuksessa

Korkeakouluopiskelu ei ole ainoa opiskelijan elämää määrittävä tekijä. Kompleksinen toimintaympäristö mielenkiinnonkohteineen tarjoaa opiskelijalle muutakin kuin päätoimiset 3–5 vuoden opinnot. Kuinka korkeakoulut kykenevät vastaamaan tähän? Pystyvätkö korkeakoulut muovaamaan rakenteitaan ja opetus- ja ohjauspalveluitaan suhteessa kompleksiseen toimintakenttään? (Snowden & Boone 2007.)

Koulutuspolitiikan onnistumisen näkökulmasta joustavat opintopolut helpottavat opintojen suorittamista loppuun, jos niin halutaan. Samoin työskentely opiskeltavaa alaa vastaavassa työssä, mikä on tyypillistä suomalaiselle korkeakoulutukselle (Hauschildt, Gwosć, Netz Mishra 2015, 103), tekee mahdolliseksi työnteon ja opiskelun yhteensovittamisen. Korkeakoulujen pitää vain ratkaista, miten huomioida opintojen aikaisen työn kautta syntyvä osaaminen osaksi opintoja. Haasteena on sellaisen korkeakouluympäristön luominen, jossa mahdollistetaan digitalisaation kautta uudenlaiset osaamisen arvioinnin ja dokumentoinnin tavat. Oppimisen kaikkiallisuus koskettaa siten myös korkeakoulukenttää. (Toimintasuunnitelma strategisen hallitusohjelman... 2017, 35–40.)

Opetuksen ja oppimisen kehittäminen työelämäyhteistyön keskiössä on muokannut pedagogiikkaa ammattikorkeakouluissa tietynlaiseksi työelämäpedagogiikaksi, jossa tavat toteuttaa yhteistyötä vaihtelevat perinteisistä yhteistyömuodoista (harjoittelu, opinnäytetyöt) strategiseksi tutkimus- ja kehittämissyhteistyöksi. Strategisessa yhteistyössä jaetaan yhteinen visio, tavoitteet ja strateginen eteneminen alueen työelämän uudistamiseksi. Yhteistyö nivoo korkeakoulun osaksi alueellista yhteisöä ja ekosysteemiä. (Vanhanen-Nuutinen, Laitinen-Väänänen & Väänänen 2012.)

Työelämäpedagogiikkaa voidaan avata integratiivisen pedagogiikan (Heikkinen, Jokinen & Tynjälä 2012) ja dialogisen oppimisen näkökulmista (Hakkarainen ja Paavola 2012). Integratiivisen pedagogiikan näkökulmasta korkeatasoinen asiantuntijuus rakentuu teoreettisen tiedon ja käytännöllisen tiedon integraationa (Heikkinen et al 2012). Tämä tapahtuu, kun oppimisympäristöt ja oppimistilanteet mahdollistavat sen. Oppiminen tapahtuu tilannesidonnaisesti, ja siksi myös oppimisen tavat ja menetelmät tulee valita sen mukaisesti.

Keskeistä ohjauksen teoilla ja oppimisen työkaluilla on edistää teorian ja käytännön vuoropuhelua ja osaamisen syntymistä.

Trialogisen oppimisen prosessissa korostuu välittyneisyys, jolloin ihminen ei ole vain suorassa vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Oppimiseen vaikuttavat yhteisöllisesti ja kulttuurisesti kehitettävät työkalut, merkit, artefaktit ja käytännöt työpaikoilla. Asiantuntijan oppiminen ja osaaminen kehittyvät yksilö-yhteisö-kohde vuorovaikutuksessa. Kohteena ovat työvälineet, menetelmät, käsitteet, ilmaisutavat ja teoriat. (Hakkarainen ja Paavola 2012, 240-241.) Jotta yksilö-yhteisö-kohde elementit pääsevät vuorovaikutukseen, tarvitaan autenttisia työn foorumeita korkeakouluopiskelun rinnalle.

Pedagogiikan ydin ammattikorkeakouluissa onkin autenttisen työn ja oppimisen integraatiossa. Tämän kautta määrittyvät pedagogiset ratkaisut, opettajan työn luonne, opettajan tietotaidot, pedagoginen johtaminen sekä korkeakoulun toiminta ympäristössään. (Kotila & Mäki 2015, 9.) Vasta viime vuosina on havahduttu siihen, että opiskelijoiden työelämäyhteydet voivat olla heille oppimisen ja osaamisen kehittämisen paikkoja ja siten osa oppimisympäristöjä.

3 Tutkimuksen aineistot ja analyysien toteuttaminen

Tämä tutkimus perustuu kahteen tutkimusaineistoon: EUROSTUDENT VI ja Opiskelijabarometri 2014-2015. EUROSTUDENT VI -aineistosta kuvataan ilmiön nykytilaa ja muutosta, Opiskelijabarometrin aineiston perusteella testataan mallinnusta työssäkäynnin merkityksestä opinnoissa.

Työssäkäynnin merkitystä mitattiin opinnollistamisen mittarilla, jota testattiin ensimmäistä kertaa osana Opiskelijabarometriä (Otuksen Korkeakouluopiskelijoiden seurantatutkimus) toisena opiskeluvuotena työssäkäyville ammattikorkeakoulujen perustutkinto-opiskelijoille. Kyselyn perusjoukko oli syksyllä 2012 opintonsa ensimmäistä kertaa OKM:n hallinnonalaisissa korkeakouluissa aloittaneet, ammattikorkeakoulujen osalta nuorten koulutusohjelmissa opiskelevat perustutkinto-opiskelijat. Kysely toistettiin kolmen vuoden ajan joka kevätlukukauden lopussa (Saari 2015) ja se tavoitti ensimmäisellä kierroksella 28,4 prosenttia 6 273 tutkimukseen kutsutuista amk-opiskelijoista. Näistä vastaajista 928 vastasi myös toisen vuoden kyselyyn¹, jonka osana työn opinnollistamisen mittaristo oli.²

Toisen vuoden kyselyaineistosta rajattiin tämän tutkimuksen tarkastelua varten pois ensimmäisen opintovuoden jälkeen valmistuneet (16), alaa vaihtaneet (29) tai opintonsa muuten keskeyttäneet opiskelijat (13). Vastaajien joukko kuvaa siten kyselyn toisena vuonna opintojen ohella työssäkäyviä opiskelijoita, joita oli toisen vuoden vastaajissa 45,5 % (369). Työssäkäyvät opiskelijat ilmoittivat keskimäärin tekevänsä opintojen ohessa 17,0 tuntia viikossa töitä (1. alakvartiili 8, mediaani 15 ja yläkvartiili 20 tuntia). Aineiston jakauma opiskelijan sukupuolen, äidinkielen sekä koulutusalan suhteen on esitetty taulukossa 1.

1 Tarkastelimme mittariston erävastauksetta mittariston puuttuvien arvojen kohdalla ajamalla aineistolle Little'n MCAR (missing completely at random) testin, joka tuotti työelämän opinnollistamisen mittarilla tilastollisesti ei-merkittävän tuloksen $\chi^2=2663,15$; Df = 2591; $p\sim 0,158$. Poistimme siksi rakenneyhtälömallin estimoinnin kannalta ongelmalliset vastausrivit, joissa ilmeni puuttuvuutta vähintään kolmen muuttujan osalta.

2 Tutkimusaineisto on opintojen keskeyttämisen suhteen mitä todennäköisimmin hieman vinoutunut, sillä jo ensimmäisen kyselykierroksen tavoittamista 1 720 amk-opiskelijasta 152 oli sellaisia, jotka arvioivat itse poissaolonsa tai opintojen keskeyttämisen todennäköiseksi, eivätkä siten vastanneet toisen vuoden kyselyyn.

Taulukko 1. Tutkimusaineiston työssäkäyvien vastaajien jakauma sukupuolen, äidinkielen ja koulutusalan mukaan.

	N (=325)	%
Sukupuoli		
Mies	70	21,5 (46,0)
Nainen	255	78,5 (54,0)
Äidinkieli		
Suomi	300	92,3 (84,4)
Ruotsi	15	4,6
Muu	10	3,1
Koulutusala		
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	8	2,5
Kulttuuriala	26	8,0
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	53	16,3 (21,6)
Luonnontieteiden ala	4	1,2
Tekniikan ja liikenteen ala	103	31,7 (28,9)
Luonnonvara- ja ympäristöala	14	4,3
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	78	24,0 (25,8)
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	32	9,8
Ei tiedossa	7	2,2

Taulukon suluissa on esitetty aineiston vinoutuneisuuden arvioinnin helpottamiseksi samat jakaumat perusjoukossa (vuonna 2012 alle 30-vuotiaat nuorten koulutuksen uudet opiskelijat ammattikorkeakouluissa / Vipunen).

Tässä osiossa esittelemme alustavia tuloksia pilottikyselystä, joka kuvaa vielä kehitysvaiheessa olevan mittausmallin implikoimaa niin kutsuttua välittäjän hypoteesia työelämän ja opintojen yhdistämisestä korkeakouluopinnoissa. Mittarin mittausteoreettisissa ominaisuuksissa on vielä kehitystarpeita³, mutta alustavat tulokset tuovat mielestämme perustellusti lisäarvoa työssäkäynnin dilemmaan liittyvään keskusteluun (Karhunen et al. 2012; Vanttaja 2012).

Rakenneyhtälömalli (structural equation modelling – SEM) on käyttäytymistieteissä suosittu menetelmä, joka mahdollistaa teoriasta johdettujen välittävien kausaalihypoteesien sopevuuden tarkastelun aineistossa (esim. A vaikuttaa B:hen C:n kautta). Yleisesti SEM koostuu 1) mittausmallista, jossa määritellään havaittujen muuttujien yhteydet latentteihin muuttujiin, joiden keskinäistä kovarianssia tai sen puutetta tarkastellaan 2) rakennemal-

³ Mittausmallin validointi on tärkeä osa tutkimusraportointia (Schreiber et al. 2006), mutta siihen liittyvät tulokset esitellään tälle tarkoituksenmukaisemmalla foorumilla (Saari et al. 2017).

lissa, joka sisältää teoriasta johdetut hypoteettiset latenttien ja muiden muuttujien väliset välilliset ja välittömät vaikutussuhteet.

Rakenneyhtälömallinnuksen etuna muihin monimuuttujamenetelmiin nähden on kausaalisuhteita implikoivien hypoteesien tarkastelun lisäksi se, että mittausmalli lähtökohtaisesti huomioi yksittäisiin lomakekysymysten muuttujiin liittyvän mittausvirheen, jota perinteiset regressiomallit eivät yleensä pysty sisällyttämään. Testasimme pilottiaineistosta johdetulla rakennemallilla seuraavia hypoteettisia vaikutussuhteita korkeakoulun työelämäkäytäntöjen ja opiskelumotivaation välillä:

Hypoteesi 1. Hyvät työelämäkäytännöt vähentävät opintojen ja työssäkäynnin yhdistämisestä koettua stressiä, kun opiskelijan ajanhallinta helpottuu (välittävä vaikutus 1).

Hypoteesi 2. Hyvät työelämäkäytännöt oppilaitoksessa lisäävät suoraan opintojen ja työssäkäynnin koettua synergiaa (välittävä vaikutus 2) yhteisvaikutuksessa työssäkäynnin laadun kanssa. Synergia puolestaan lisää erityisesti opiskelumotivaatiota, kun opiskelija näkee opintojensa sovellettavuuden käytännössä.

Hypoteesi 3. Paremman ajanhallinnan ja opintojen yhteensopivuuden kanssa vähentynyt stressi parantaa opiskelijan kokemusta opintojen etenemisestä.

Kahden välittäjän hypoteesimme oletti oppilaitoksen hyvien työelämäkäytäntöjen välittyvän opiskelijoiden opiskelumotivaatioon sekä edistävän opintoja kahdella tapaa. Ensinnäkin joustavilla käytännöillä helpotetaan opiskelun ja työssäkäynnin yhteensovittamista parantamalla opiskelijan edellytyksiä ajanhallintaan, minkä oletimme näkyvän alhaisempaa työn ja opintojen yhteensovittamisesta koettuna stressinä. Toinen välittävä vaikutus paikantui työssäkäynnin ja opintojen väliseen synergiaan, jonka oletimme vaikuttavan ensisijaisesti opiskelumotivaatioon. Tämän välittäjävaikutuksen kannalta työssäkäynnin laatu on keskeinen komponentti, johon oppilaitoksen käytännöillä voidaan myös epäsuorasti vaikuttaa.

Auttamalla opiskelijaa tunnistamaan työssäkäynnissä osaamisen kehittymisen kannalta keskeisiä asioita, opiskelijat myös kokevat työssäkäyntinsä opintojen suhteen laadukkaammaksi. Tämä vaikutussuhde ei tosin ole täysin kiistaton, sillä oppilaitoksen käytännöillä voi harvemmin olla varsinaista suoraa substanssivaikutusta työtehtävien laatuun (joskin todella tiiviin työelämäyhteistyön tapauksissa näinkin voi olla). Oletimme vaikutussuhteen perustuvan opiskelijan kokemukseen siten, että samantasoisia työtehtäviä tekevistä parempaa työelämäohjausta saaneet opiskelijat löytävät työstä opiskelunsa kannalta keskeisiä yhtymäkohtia helpommin.

Oletimme mallissa lisäksi, ettei korkeakoulu voi toiminnallaan suoraan vaikuttaa työssäkävyn opiskelijan viikkotyöaikaan, joten lisäsimme malliin työssäkävyn määrästä vaikutusnuolen opiskelutyytyväisyyteen sekä työssäkävyn ja opintojen yhdistämisestä koettuun stressiin. Testasimme myös vaikutusta, jossa työssäkävyn koettu laatu on yhteydessä siitä aiheutuvaan stressiin, sillä vaativa työ on mielekästä olettaa myös sisällöllisesti kuormittavammaksi kuin vähemmän vaativa työ.

Työn laadun ja määrän suhde työssäkävyn ja opiskelun välillä koettuun synergiaan ja toisaalta työtehtävien kuormittavuuteen kuvastaa työssäkävyn vaikutuksen kaksijakoisuutta. Työssäkävyn määrä näyttyy opiskelijalle eräänlaisena optimointiongelmanä, jossa työssäkävyn edut ylittävät selvästi haitat työn määrän ja laadun suhteen ollessa oikea. Tähän tasapainoon vaikuttaa työn ohella myös opintojen vaihe sekä opiskeltavan alan erityispiirteet. Yksiselitteistä "haittojen hyödyt ylittävää" estimaattia optimaaliselle työssäkävyn määrälle ei aineiston puitteissa voida paikantaa, joskin aikaisempi tutkimus puhuu viitteellisesti noin 15–20 tunnin viikkotyömäärästä (Dundes & Marx 2006).

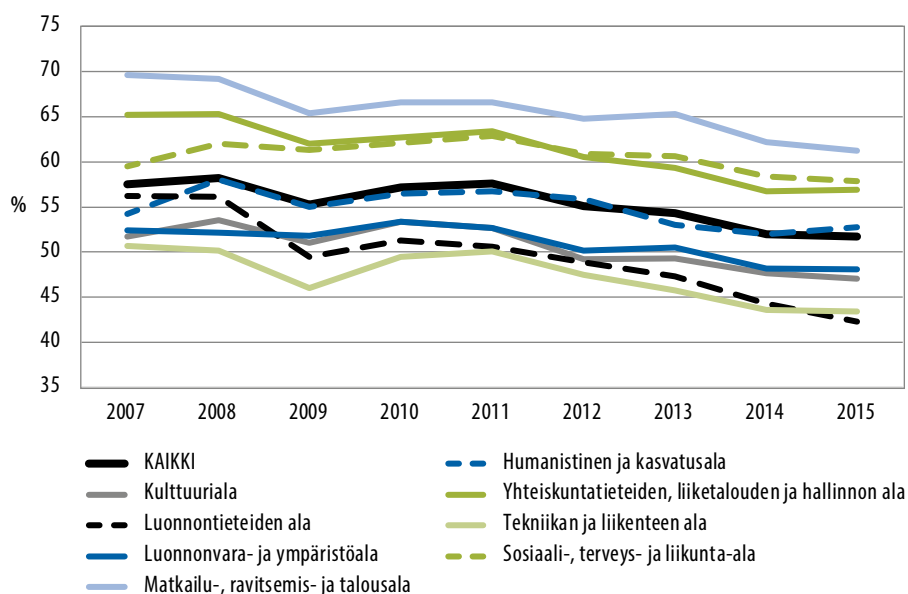
Hyvien työelämäkäytäntöjen ei voi yksin olettaa lisäävän työnteon ja opiskelun synergiaa, sillä myös työssäkävyn laatu vaikuttaa tähän. Malliin lisättiin siksi muuttuja, joka mittaa työssäkävyn koettua laatua 11-portaisella asteikolla, ja jonka oletettiin vaikuttavan yhdessä opetuksen käytäntöjen kanssa työssäkävyn koettuun synergiaan. Tarkastelimme hypoteesia, jossa nämä tekijät vaikuttavat lisääntyneen synergian kautta sekä opiskelumotivaatioon että kokemukseen opintojen etenemisestä.

Toinen tutkittava vaikutuspolku kulki työssäkävyn ja opiskelun aiheuttaman stressin kautta. Mallissa oletettiin, että hyvät työelämäkäytännöt edesauttavat opiskelijan ajankäytön suunnittelua, kun opiskelu koetaan työelämän kannalta tarvittaessa joustavaksi ja opiskelijalle tarjotaan työkaluja työssäkävyn ja opiskelun integrointiin. Vähenevän stressin puolestaan oletettiin kontribuoivan opiskelumotivaatioon sekä opiskelijan kokemukseen opintojen etenemisestä ja oppimisesta. Tässä mallissa suoran yhteyden lisäksi tutkittiin, välittyvätkö hyvät käytännöt stressin vähenemiseen opiskelijan kokemuksen paremman ajanhallinnan kautta. Vastaavasti työssäkävyn stressaavuuteen lisättiin aineistosta mittari viikoittaisten työtuntien määrästä, joihin oppilaitos ei voi suoraan vaikuttaa.

4 Tulokset

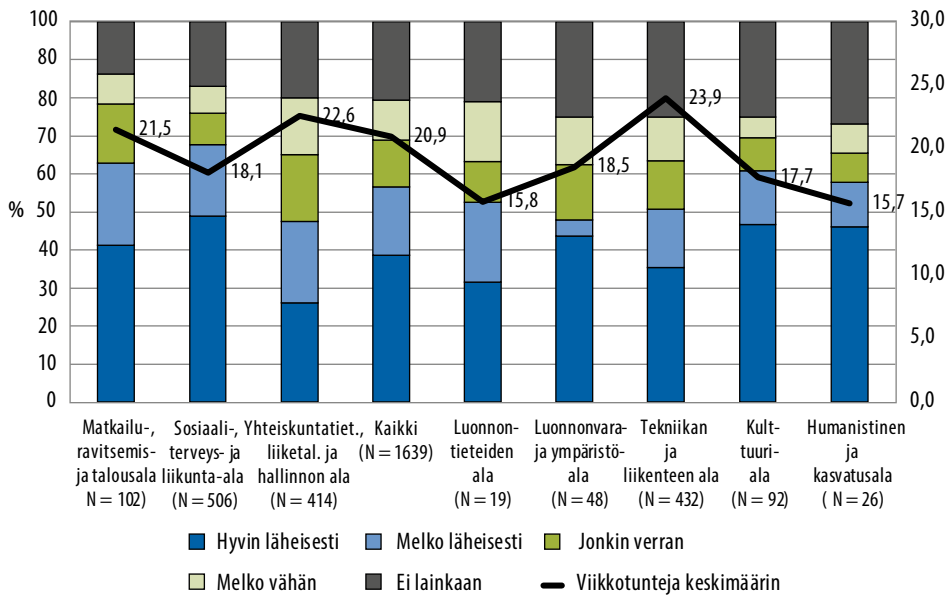
4.1 Opintojen aikainen työssäkäynti

EUROSTUDENT VI -aineiston tulosten mukaan suomalaisten korkeakouluopiskelijoiden työssäkäynti lukuvuoden aikana ei ole sen yleisempää kuin muualla Euroopassa. Päätoimisine opiskelijoina itseään pitävistä noin 45 % (47 % / pelkät amk-opiskelijat) käy opintojensa ohessa ansiotyössä. Työssäkäynti opintojen aikana ei ole uusi ilmiö Suomessa. Siinä on tapahtunut Tilastokeskuksesta saatavilla olevien aineistojen mukaan vuosien 2007–2015 välisenä aikana vain pieniä muutoksia, joita voi mahdollisesti selittää opintotukijärjestelmän muutoksilla ja työmarkkinatilanteiden vaihteluilla eri aloilla (Kuvio 1).

Kuvio 1. Ammattikorkeakoulujen perustutkinto-opiskelijoiden työssäkäynti (SVT, Opiskelijoiden työssäkäynti 2017).

Opiskelijoiden lukuvuoden aikaisessa työssäkäynnissä suomalainen ilmiö näyttäisi edelleen olevan se, että yli puolet opiskelijoista arvioi työn vastaavan läheisesti tai melko läheisesti sitä alaa, mihin opinnot suuntautuvat (vrt. Hauschildt, Gwosć, Netz Mishra 2015, 103).

Kuvio 2. Työssäkävien ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemus työn ja koulutusalan vastaavuudesta (kysymys 3.9: Miten läheisesti ansiotyösi liittyy koulutusohjelmasi sisältöön?) sekä työssäkävien keskimääräinen viikkotuntimäärä.

Vastaajamäärän niukkuus vaikeuttaa pienten koulutusalojen opiskelijoiden työssäkäynnin laadun vertailua, mutta työssäkäynnin koetussa laadussa on havaittavissa merkittäviä eroja jo pelkästään suurempia koulutusaloja vertailtaessa. Suurista aloista paras tilanne työn koulutuslavastaavuuden osalta on sosiaali- ja terveys- sekä matkailu- ja ravitsemisalojen opiskelijoilla (kuvio 2). Tekniikan alalla työssäkävien osuus on yksi pienimmistä (kuvio 1), mutta keskimääräinen viikkotuntimäärä suurimpia verrattuna muiden alojen opiskelijoihin (kuvio 2). Työssäkäynti opintojen ohella on tarkastelujaksolla vähentynyt eniten luonnontieteiden sekä tekniikan ja liikenteen alan opiskelijoilla, joilla myös tilastovuoden 2009 suhdannekuoppa näyttäytyy jyrkimpänä. Keskimääräinen viikkotyötuntimäärä vaihtelee humanistisen ja kasvatustieteiden 15,7 tunnista tekniikan ja liikenteen alan 23,9 tuntiin (kuvio 2).

EUROSTUDENT VI -kyselyssä yli 90 % työssäkävistä opiskelijoista oli samaa (19 %) tai täysin samaa (75 %) mieltä väitteeseen, jonka mukaan työssäkäynnin syy paikantuu yleisten elinkustannusten kattamiseen. Vastaavasti hieman vajaa kolme neljästä työssäkävystä piti työkokemuksen karttumista yhtä tärkeänä syynä työssäkäynnille, kun taas joka kolmas (/neljäs amk-opiskelija) kertoi toimeentulon järjestämisen olevan suurin opintoja hidastava tekijä. Ai-

kaisemmissa kansallisissa ja myös kansainvälisissä tutkimuksissa taloudelliset syyt ovat olleet tärkein työssäkäynnin peruste (Kuurila 2014, 20; Kalima 2011, 6–7; Devlin et al 2008).

4.2 Opintojen aikaisen työssäkäynnin merkitys

Oppilaitoksen hyvien työelämäkäytäntöjen välittymistä opintomenestykseen ja opiskelumotivaatioon arvioitiin kuviossa 3 esitetyssä rakenneyhtälömallissa. Mallissa esitettiin estimoidut parametrit standardoidussa muodossa niiden vaikutusten voimakkuuden paremmaksi vertailtavuudeksi. Kuviossa esitetään p-arvon 0,05-tasoisten suorien yhteyksien estimaatit sekä 0,1-tasoiset *-merkillä korostettuna. Mallin sopivuustarkasteluissa käytimme tutkimuskirjallisuudessa yleisesti hyväksytyjä sopivuusindeksien raja-arvoja⁴.

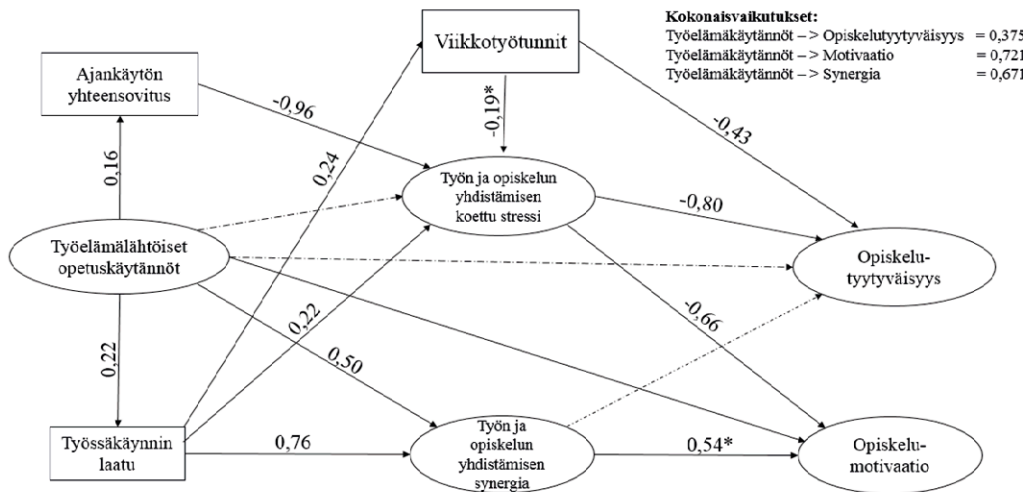
Estimoitujen polkujen tilastollinen merkitsevyys kertoi sinänsä mallin sopivuudesta aineistoon, ja välittävien tekijöiden vaikutusta oli mahdollista tarkastella epäsuorien polkujen kautta. Epäsuora vaikutusyhteys on havaittavissa silloin, kun selittäjä vaikuttaa selitettävään vähintään yhden muuttujan kautta. Lopullinen rakennemallimme sisälsi 31 estimoitavaa parametria, joiden estimointiin riittää nyrkkisäännön mukaan 10 vastaajaa parametria kohden (Schreiber et al. 2006), minkä ehdon aineistomme vastaajamäärä pystyi hyvin täyttämään, joskin tiettyjen osaindikaattorien heikko normaalijakautuneisuus voi olla huolenaihe.

Mallin sopivuus edellytti tosin tässä vaiheessa työelämästressin, opiskelutyytyväisyyden sekä koetun synergian faktorien osaindikaattorien virhetermien kovarianssien vapauttamista estimoitavaksi. Tämänkaltaiseen korjaukseen suhtaudutaan lähtökohtaisesti varauksella, sillä ratkaisulle olisi pystyttävä löytämään aina mielekäs sisällöllinen tulkinta. Ongelma on tosin huomattavasti pienempi verrattuna tilanteeseen, jossa vapautettaisiin eri faktorien välisiä kovariansseja (Hooper et al. 2008). Mallin sopivuutta aineistoon näyttäisi häiritsevän kyselylomakkeessa esiintyvä huolimaton vastaustyyli (Woods 2006), jota loma-keväsytys voi osaltaan selittää.

Kun ongelmalliset virhetermien kovarianssit vapautettiin, näyttäisi vapausastekorjattu χ^2 indikoivan yhdessä yhteensopivuutta testaava RMSEA-indeksin kanssa hyvästä sopivuudesta. CFI viittaa vain kohtalaiseen sopivuuteen, ja ylittää juuri ja juuri varsin liberaalina

4 Mallien hyvyyden arvioinnissa yleisesti hyväksytyinä sopivuusindeksien ohjeellisina raja-arvoina pidetään >0,95 CFI:lle (comparative fit index) sekä Tucker-Lewis -indeksille (TLI), joista jälkimmäinen arvioi suhteotuskoon vaikutusta. Mallin yleistä riittävyttä kuvaa RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation), jonka raja-arvoina pidetään yleensä < 0,06 tai 0,07 sekä SRMR:lle (Standard Root Mean Square Residual) < 0,08. (Anderson & Gerbing 1988; Hu & Bentler 1999; Hooper et al. 2008.)

pidetyn 0,90:n raja-arvon (viimeisin tutkimusnäyttö kuitenkin suosittaa raja-arvoksi 0,95) (Hu & Bentler 1999; Hooper et al. 2008). Kun mallista karsittiin edelleen kaksi heikoimmin latautuvaa työn ja opiskelun yhteensovittamisen koetun stressaavuuden kuudesta osaindi-kaattorista, saatiin CFI-sopivuusindeksi jo varsin lähelle (0,93) hyväksyttävyyden raja-arvoa.

Kuvio 3. Työn oppinnollistamisen rakenneyhtälömalli.

Modifioitu malli: SRMR = 0,0864; RMSEA= 0,060; CFI = 0,905 ; Suhteutettu $\chi^2 = 2,18$.

Karsittu malli: SRMR = 0,0811; RMSEA= 0,053; CFI = 0,929 ; Suhteutettu $\chi^2 = 1,93$.

Kaikki merkitsevät yhteydet raportoitu, tähdellä* merkityt suuntaa-antavia 0,1-merkitsevyystasolla.

Katkoviivalla merkityt vaikutusnuolet ei-merkitseviä.

Vaikka pilottiaineistoon perustuva tulkintamme sisältää kehitysvaiheessa olevaan mittaristoon paikantuvia epävarmuustekijöitä, vaikuttavat mallin tulokset vahvistavan keskeisiä tutkimushypoteeseja: Hyvät työelämäkäytännöt opetuksessa vähentävät työssäkäynnin koettua stressiä ja lisäävät opiskelijan tyytyväisyyttä opintojensa etenemiseen sekä omaan oppimiseen. Havaittu välillinen vaikutus opetuskäytäntöjen välittymisestä paremman ajanhallinnan kautta vähenevään stressin kokemukseen oli varsin kiinnostava. Tähän havaittiin työtuntien määrän sekä työn vaativuuden vaikuttavan myös odotetusti. Vähenevä työstressi kontribuoi puolestaan selvästi sekä opiskelutyytyväisyyteen että motivaatioon, joita vähenevä stressin kokemus vaikuttaisi myös parantavan voimakkaasti. Työtehtävien laadulla havaittiin myös yhteys opiskelutyytyväisyyteen tehtyjen työtuntien määrän kautta, mikä indikoi laadultaan parempien työtehtävien kuormittavan opiskelijan ajankäyttöä keskimääräistä enemmän.

Toinen tutkittava hypoteesi oli, että hyvät työelämäkäytännöt vaikuttavat yhdessä työssäkäynnin laadun kanssa koettuun opiskelun ja työssäkäynnin synergiaan. Tässä vaikutuspu- lussa hyvät opetuksen käytännöt vaikuttavat suoraan varsin voimakkaasti synergian koke-

mukseen sekä heikommin epäsuorasti työssäkäynnin laadun kautta. Työn koettu laatu on erittäin voimakkaasti yhteydessä koettuun synergiaan, jonka puolestaan havaittiin vaikuttavan erityisesti opiskelumotivaatioon, joskin havaitun yhteyden tilastollinen merkitsevyys jäi vain suuntaa-antavaksi. Opetuksen hyvillä käytännöillä on myös havaittavissa kohtalainen suora vaikutus motivaatioon, mutta mallin tulosten perusteella työssäkäynnin laadulla on synergian kannalta keskeinen osuus. Synergian ja motivaation välinen vuorovaikutussuhde vaikuttaa estimaatin suuruuden perusteella vahvalta, mutta parametrin suunta-antava tilastollinen merkitsevyys voi indikoida näiden tekijöiden mahdollisesti kaksisuuntaista vaikutusta (jossa motivaatio kontribuoi myös synergiaan).

Tarkasteltaessa kokonaisvaikutuksia ja vertailtaessa niiden suuruutta näyttää siltä, että hyvät työelämäkäytännöt opetuksessa lisäävät ennen kaikkea opiskelijan motivaatiota sekä työssä opitun ja sen soveltamisen mukanaan tuomia synergiaetuja. Työn ja opiskelun yhteensovittamiseen kytkeytyvät parantuvat edellytykset ajanhallinnalle selittävät myös opiskelutyytyväisyyttä kohtalaisen hyvin, joskin tämän kokonaisvaikutuksen kertaluokka on edellisiä pienempi.

4.3 Työssäkäynnin määrä ja alavastaavuus suhteessa opintojen etenemiseen

Vuoden 2014 Opiskelijabarometrin yhteydessä saadut tulokset suhteutettiin lopuksi EUROSTUDENT VI-aineistosta saataviin tietoihin opiskelijoiden kokemuksesta opintojensa etenemisestä (taulukko 2). Kun tarkasteltiin työssäkävien opiskelijoiden kokemusta opintojensa etenemisestä, havaittiin, että kokemus työn laadusta on odotetusti yhteydessä tavoitteisiin nähden nopeampaan opintojen etenemiseen. Yli 15 tuntia viikossa työssäkävillä puolestaan korostuu kokemus tavoitteisiin nähden hitaammasta etenemistahdistista (ero noin 7 prosenttiyksikköä).

Taulukko 2. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemus opintojen etenemisestä suhteessa tavoitteisiin, lukukausien aikaisen työssäkäynnin määrään ja alavastaavuuteen.

Työn määrä	Miten työ vastaa koulutusala?	Opintojen eteneminen suhteessa tavoitteisiin			
		Nopeammin	Tavoitteiden mukaisesti	Hitaammin	Yhteensä (%)
Ei työssä (N = 1499)	Ei työssä	8,7	71,8	19,5	100
Alle 15 h (N = 687)	Vain vähän tai ei lainkaan	6,0	74,3	19,6	100
	Liittyy ainakin jonkin verran	10,0	73,9	16,1	100
	Kaikki 1–15 h	8,4	74,1	17,5	100
Yli 15 h (N = 881)	Vain vähän tai ei lainkaan	6,7	58,7	34,7	100
	Liittyy ainakin jonkin verran	10,2	61,9	27,9	100
	Kaikki yli 15 h	9,3	61,1	29,6	100
Kaikki (N = 3067)		8,8	69,3	21,9	100

Kahden järjestysasteikollisen muuttujan assosiaatiota testaava Kendallin tau-b -kerroin työn laadun (5-luokkainen) ja opintojen etenemisen (3-luokkainen) väliselle yhteydelle: $\sim 0,074$; $p < 0,05$ alle 15 tuntia työssäkäyville ja $0,071$; $p < 0,05$ yli 15 tuntia viikossa työskenteleville.

Tulos vahvistaa edellä esitellyn malliin nähden suuntaa-antavia oletuksiamme siinä mielessä, että taulukon 2 asetelma ei huomioi korkeakoulun työelämäkäytännöissä esiintyvää vaihtelua. Työssäkäynnin suhde opintojen etenemiseen ei selvästikään ole yksiulotteinen tai yksisuuntainen, sillä erityisesti paljon opintojen ohessa työtä tekevien kokemuksissa molemmat ääripäät korostuvat. Lisäksi tuloksissa korostuu vuorovaikutus työn laadun suhteen siten, että koulutusala vastaavia töitä tekevien kokemus opintojen tavoitteiden mukaisesta etenemisestä on muita positiivisempi.

5 Pohdinta ja johtopäätökset

Tässä artikkelissa tarkasteltiin ammattikorkeakouluopiskelijoiden opintojen aikaista työssäkäyntiä kahden tutkimusaineiston avulla: EUROSTUDENT VI ja Opiskelijabarometri 2014–2015. EUROSTUDENT VI -aineistosta kuvattiin ilmiön nykytilaa ja muutosta, Opiskelijabarometrin aineiston perusteella testattiin mallinnusta työssäkäynnin merkityksestä opinnoissa. Artikkelimme tarkoitus oli kuvata työssäkäynnin ja opintojen yhteensovittamista tukevien käytäntöjen kaksisuuntaista merkitystä opintojen etenemiseen ja opiskelumuotivaatioon.

Tulosten perusteella työelämä näyttäytyy opetuksen kehittämisen näkökulmasta nykyistä paremmin hyödynnettävissä olevana mahdollisuutena. Mahdollisuudet työelämän hyödyntämiseen ovat riippuvaisia tekijöistä, joihin korkeakoulut ja opiskelijat voivat vaikuttaa omalla toiminnallaan tiettyyn pisteeseen saakka.

Työn laadun vaikutus osoittautui tulosten perusteella ”kaksiteräiseksi miekaksi”. Havaitun voimakkaan synergian kokemuksen lisääntymisen ohella vaativat työtehtävät näyttäisivät myös lisäävän työn koettua stressaavuutta opintojen etenemisen suhteen. Liian vaativat työtehtävät voivat viedä opiskelijan huomiota opinnoista, joskin samalla työssäkäynnin laatu lisää opintojen motivoivuutta, kun opinnoissa pääsee suoraan soveltamaan työssä opittua. Keskeistä on löytää tasapaino pedagogisten ja opintojen etenemistä koskevien tavoitteiden suhteen, sillä sopivasti mitoitettu ja erityisesti alavastaava työssäkäynti näyttäisi edistävän sekä välillisesti että välittömästi oppimista ja opintojen etenemistä.

Työn ja opiskelun synergia parantavat oppimista ja motivaatiota. Yli puolet työssäkävivistä korkeakouluopiskelijoita kokee työn vastaavan koulutusohjelman sisältöjä. Tätä voimavaraa tulisi opetuksessa hyödyntää nykyistä enemmän. Tämän tulisi näkyä myös koulutuksen tavoitteissa, kun koulutuksen tehtävänä on integroida teoreettista ja käytännön osaamista. Korkeakoulun työelämäkäytännöllä onkin keskeinen merkitys sille, miten opiskelijat oppivat tunnistamaan ja soveltamaan työssä opittavaa osaamista opinnoissa. Hyvät työelämäkäytännöt opetuksessa ja ohjauksessa vähentävät opiskelijoiden työssäkäynnissä koettua stressiä ja lisäävät opiskelijan tyytyväisyyttä opintojensa etenemiseen sekä omaan oppimiseen. Työssäkäynti tulisi siten huomioida myös uraohjauksessa.

Miten tuloksia voidaan hyödyntää korkeakoulupedagogisessa kehittämistyössä ja ohjauksessa? Työskentely oman koulutusalan työtehtävissä kehittää osaamista, jota korkeakoulutuksessa ei voi suoraan oppia. Mutta myös työ muissa tehtävissä ja vähemmän vaativissa työtehtävissä voi kehittää yleisiä työelämätaitoja. Kyse on siitä, mitkä opetuksen ja korkeakoulutuksen käytännöt tukevat opiskelijan opintojen aikaista työssäkäyntiä ja opintojen etenemistä samanaikaisesti, ja miten työssäkäynti ja opiskelu saadaan palvelemaan toisiaan.

Koulutuspoliittisena tavoitteena nykyisellä hallituksella on pidemmät työurat ja joustavat opintopolut, aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen sekä ympärivuotisen opiskelun edistäminen (Toimintasuunnitelma strategisen hallitusohjelman... 2017, 35–40). Joustavat opintopolut helpottavat opintojen suorittamista loppuun sekä työnteon ja opiskelun yhteensovittamista. Käytännössä tämä edellyttää korkeakouluilta uudenlaista näkökulmaa työnteon ja opiskelun yhteensovittamiseen. Pitää tunnustaa, että koulutusta ei voi suunnitella vain ja ainoastaan kokopäiväopiskelun varaan. Myös korkeakoulujen strategiarahoitusta tulee ohjata tukemaan opintojen aikaisen työssäkäynnin hyödyntämistä. On tarpeetonta ajatella opiskelijoiden kouluttamista nopeammin työelämään, kun suuri osa heistä on jo siellä. Työelämässä hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ei myöskään yksin riitä. Pitää kiinnittää huomiota siihen, mitä opiskelijat tekevät ja oppivat opintojen aikana osana työntekoa. Ympärivuotisen opiskelun rinnalle on nostettava lukuvuoden ulkopuolella tapahtuvan työskentelyn hyödyntäminen osaksi opiskelijan kasvua asiantuntijaksi.

LÄHTEET

- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. 1988. Structural equation modeling in practice: A review and recommended two-step approach. *Psychological bulletin*, 103(3), 411.
- Devlin, M., James, R., & Grigg, G. (2008). Studying and working: A national study of student finances and student engagement. *Tertiary Education and Management*, 14(2), 111-122.
- Dundes, L., & Marx, J. (2006). Balancing work and academics in college: Why do students working 10 to 19 hours per week excel?. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 8(1), 107–120.
- Hakkarainen, K & Paavola, S. 2012. Kollektiivisen asiantuntijuuden mahdollisuuksia ja rajoituksia – Kognitiotieteellinen näkökulma. Teoksessa Parviainen J. (toim.) 2012. Kollektiivinen asiantuntijuus. Tampere University Press, Tampere. 240–272.
- Hauschildt, K., Gwosdz, C., Netz, N. & Mishra, S. 2015. Social and Economic Conditions of Student Life in Europe. EUROSTUDENT V 2012–2015, Synopsis of Indicators. W. Bertelsmann Verlag GmbH & Co. KG. Saantitapa: http://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EVSynopsisofIndicators.pdf
- Heikkinen, H., Jokinen, H., & Tynjälä, P. 2012. Teacher education and development as lifelong and lifewide learning. In H. Heikkinen, H. Jokinen, & P. Tynjälä (Eds.), *Peer-Group Mentoring for Teacher Development* (pp. 3–30). London: Routledge
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. 2008. Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. Dublin Institute of Technology, Articles, 2. Saantitapa: <https://arrow.dit.ie/libart/4/>
- Hu, L. & Bentler, P. M. 1999. 'Cutoff Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives', *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal* 6, 1–55.
- Kalima, R. 2011. Opintojen pitkittyminen ja keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa. Tutkimus Helsingin ammattikorkeakoulun opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen syistä vuosina 2002–2007 ja niihin vaikuttamisen keinoista. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Karhunen, H., Hynninen, S.-M., & Pehkonen, J. 2012. Opiskeluaikainen työssäkäynti ja työmarkkinatilanne valmistumisen jälkeen: havaintoja rekisteriaineistosta. *Työpoliittinen aikauskirja*, 55 (2/2012), 19–29.
- Karhunen, H., Määttänen, N. & Uusitalo, R. 2016. Opintotukijärjestelmän uudistaminen. Rakenteelliseen malliin perustuvia vaikutuslaskelmia. ETLA Raportit No 59 10.10. 2016 Elinkeinoelämän keskusliitto. Saantitapa: <https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Raportit-Reports-59.pdf>. [Viitattu:15.11. 2016]
- Kotila, H & Mäki, K. 2015. Johdanto. Teoksessa H, Kotila & K, Mäki. 2015. 21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja. Haaga-Helium julkaisut. Unigrafia, Helsinki, 9-12.
- Kuurila, E. 2014. Uraohjaus ja urasuunnittelu ammattikorkeakoulussa. Turun yliopiston julkaisuja – Annales Universitatis Turkuensis C 384. Turku 2014.
- Saari, J. 2015. Korkeakouluopiskelijoiden seurantatutkimus. Kahden ensimmäisen vuoden aineiston tiedonkeruun toteutus. Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö – OTUS. Työpapereita 1/2015.
- Saari, J., Vanhanen-Nuutinen, L., Mäki, K. & Kotila, H. 2017. Better learning through relevant work experience? Preliminary results on the validity and reliability of LWWL inventory. Eapril conference proceedings. Saantitapa: <https://eaprilconference.org/proceedings/>
- Snowden, J. & Boone, M. E. 2007. A Leader's Framework for Decision Making. – *Harvard Business Review* 85(11), 1–9.
- Suomen virallinen tilasto (SVT) 2017. Opiskelijoiden työssäkäynti [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-999X. 2015, Laatuseloste: Opiskelijoiden työssäkäynti . Helsinki: Tilastokeskus. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/opty/2015/opty_2015_2017-03-17_laa_001_fi.html. [Viitattu: 21.4.2017]
- Toimintasuunnitelma strategisen hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanemiseksi 2015–2017. Päivitys 28.4.2017. Hallituksen julkaisusarja 5/2017.
- Tuononen, T.M., Parpala, A.M., Haarala-Muhonen, A.E. & Lindblom-Ylänne, S. 2016. Yliopisto-opintojen aikainen työssäkäynti: ajanhallinta- ja itsesäätelytaitojen merkitys opintojen etenemiselle. *Tiedepoliittikka* 4, 53–60.

- Vanhanen-Nuutinen, L., Kotila, H. & Mäki, K. 2016. Työn ja opintojen yhdistäminen – opintojen aikainen työssäkäynti ammattikorkeakoulu-opiskelijoiden kokemana. [English abstract: Integrating studies and employment – students' experiences of employment during studies in higher education] Ammattikasvatuksen aikakauskirja no 2, 9–26.
- Vanhanen-Nuutinen, L., Laitinen-Väänänen, S. & Väänänen, I. 2012. Työelämä haastaa ammattikorkeakoulu-pedagogiikan. Teoksessa: H. Kotila & K. Mäki. Amkpeda II. Edita Oy, 259-275.
- Vanttaja, M. 2012. Opiskelijoiden työssäkäynti ja opintojen pitkittymisen ongelma. Kasvatus 3/2012.
- Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu: Ammattikorkeakoulujen uudet opiskelijat. Opetushallinnon ja Tilastokeskuksen tietopalvelusopimuksen aineisto 2.8. Saantitapa: https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammattikorkeakoulujen%20uudet%20opiskelijat%20-%20tilastovuosi.xlsb [Viitattu: 20.3.2018]
- Woods, C. M. 2006. Careless responding to reverse-worded items: Implications for confirmatory factor analysis. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 28(3), 186–191.

SAMMANFATTNING

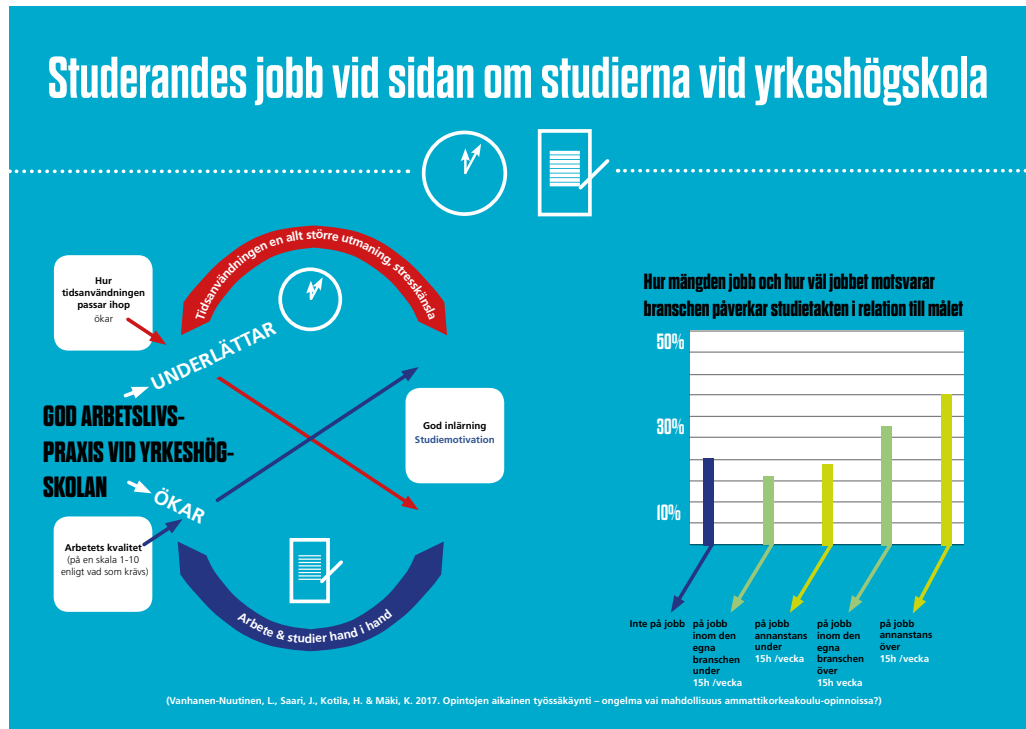
Cirka hälften av högskolestuderanden arbetar regelbundet vid sidan av studierna. Orsakerna till att arbeta är i första hand ekonomiska, men studerandena motiveras även av att få arbets- erfarenhet och säkerställa en arbetsplats efter studierna. Kompetens som erhållits vid tidigare studier eller i arbete ses till godo i studierna, men mindre uppmärksamhet har fästs vid hur arbetet som studerandena gjort under studietiden kunde utnyttjas i studierna i sig.

Artikeln behandlar högskolestuderandes erfarenheter av att arbeta under studietiden grund på två forskningsmaterial: EUROSTUDENT VI och Studerandebarmetern 2014–2015. Utifrån EUROSTUDENT VI-materialet beskrivs fenomenets nuläge och hur det förändrats. Materialet från Studerandebarmetern används för att testa en modell av arbetets betydelse i studierna. Målgruppen för undersökningen är yrkeshögskolestuderande som arbetar vid sidan av studierna.

Antalet arbetstimmar och arbetsuppgifternas kvalitet påverkar studiemotivationen och hur yrkeshögskolestudierna framskrider. Över hälften av studerandena uppskattar att arbetet motsvarar i hög grad eller i ganska hög grad den bransch som studierna gäller. Mer än 15 arbetstimmar per vecka påverkar studietakten på olika sätt beroende på arbetets kvalitet och hur väl arbetet motsvarar studieämnet. Krävande arbetsuppgifter ökar studiemotivationen, men verkar även öka antalet veckotimmar och nivån av arbetsstress. Ett stort antal arbetstimmar i ett arbete som dåligt motsvarar studieämnet kan däremot försvaga motivationen och således bromsa upp studietakten.

Synergien mellan arbete och studier förbättrar inläringen och studiemotivationen vid yrkeshögskolorna. God arbetslivspraxis vid högskolorna ökar framför allt synergifördelarna som förmågan att tillämpa det som man lärt sig i arbetslivet medför. God arbetslivspraxis minskar även den stress studerande upplever, utvecklar studerandens tidsanvändning och förbättrar således även studerandens nöjdhet med studierna och deras välbefinnande under studietiden.

Att studerande deltar i arbetslivet under utbildningen är en möjlighet som i dag kan användas i allt högre grad då man utvecklar undervisningen. Ett lämpligt dimensionerat arbete som i synnerhet motsvarar den bransch som studierna gäller ser ut att främja såväl indirekt som direkt inlärning och en snabbare studietakt.

ABSTRACT

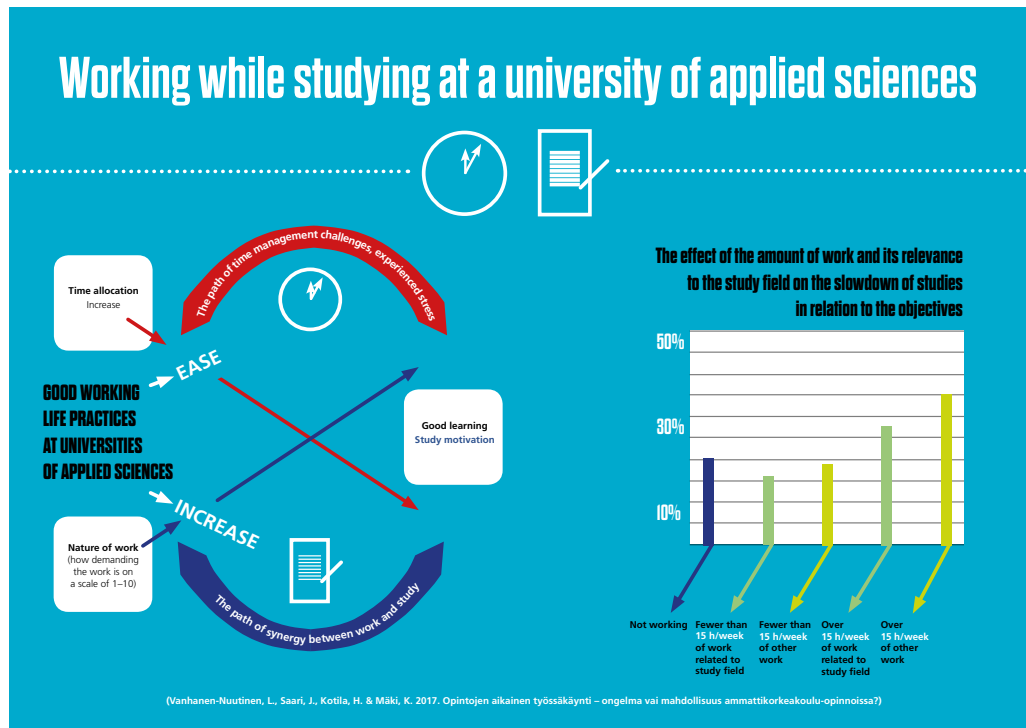
Approximately half of the students in universities of applied sciences work regularly during their studies. The reasons for working are primarily financial, but students also find motivation in gaining work experience and ensuring employment after graduation. Skills acquired during prior studies or at work are identified and recognised as part of the students' current studies, but less attention has been paid to how working while being a student could benefit the studies themselves.

This article uses two sets of research material to analyse working during studies among students of universities of applied sciences: EUROSTUDENT VI and Student Barometer 2014–2015. The EUROSTUDENT VI material describes the phenomenon's current state and changes, and the Student Barometer is used to test a model on the effects of work on studies. The target group for this study was formed by students of universities of applied sciences who work during their studies.

The number of working hours and nature of work duties have an impact on study progress and motivation. More than half of the students reported that their work is closely or fairly closely related to their study field. More than 15 hours of work per week has a varying impact on study progress, depending on the nature of the work and how relevant it is to the student's field of study. Demanding work tasks increase the motivation to study but also seem to increase the number of weekly hours and stress resulting from work. A large number of working hours in a job that corresponds poorly with a person's study field may in turn weaken motivation and thus slow down students' study progress.

Synergy between work and studying improves learning and study motivation at universities of applied sciences. Primarily, the good working life practices utilised at universities of applied sciences increase the synergy benefits created by applying the skills acquired through work. The good working life practices also ease the stress experienced by students and improve time management skills, thereby also improving study satisfaction and well-being among students.

Students taking part in working life during their studies is an underutilized opportunity to develop better teaching practices in the future. A suitable amount of work and especially work that is relevant to the studied field seems to promote learning and study progress both directly and indirectly.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la Culture

eurostudent.eu
★★★★★★

ISBN: 978-952-263-556-3 (PDF)

ISSN: 1799-0351 (PDF)